

॥वेदान्तभयाधार्यर्पचनद्युपाद्भगुत्तात्त्वार्थम् ॥ गंध ११ ३१५ - ३१६

पञ्चनदान्वयधनश्यामालजनिगोवर्द्धनस्येत्पुस्तकश्च ॥

॥ ३१६ श्रीविवारणविगात-वस्त्रः प्राप्ते ॥
-(वेद-डेरा-)

६२

अमांवं दे ॥ वंशस्तेमुरतीतदस्तःभलाभोगोन्नफण्डाचत्तोमाताहंजगतांन्रयस्यसःयेतावामेतराहञ्जमःक्षास्तेतेश्वरण्डु
३ मेवसःमुखीत्येवंहिपद्धावर्तींगच्चासेमहयन्जयस्यनुकलंश्रीश्रीनिवासोहरिः ॥३॥ सद्वसिंक्षगरगमनेकवितानार्गप्रका
शनेषिमम् ॥ मानवमृगराजगुरोः सेवोडुपतरणिसरणिमायहतु ॥४॥ कविताभुवितावदेववंध्याभवितायोद्यद्यनवर्णते
हि ॥ तरसास्तरसालववदान्तःसरलापयद्वंवदोमुकुंदः ॥५॥ उगडग्रोष्टसत्कृतार्यः कीर्तिविहीनोपषंकयुक्तोयः ॥ मंटोष्टश
निकुंदोरेदुर्जनसंघस्तनोतुमथिकरुपां ॥६॥ रसमयजनतोल्लिसितंभधेसभमवद्वाह्वजालंमे ॥ सद्गुणसंपद्वर्त्तकमथ
भूयाहृतशास्त्रवस्ततं ॥७॥ विजयीभवतु ॥ यस्त्वस्यस्येवन्वरणद्वत्कृमलोक्यासंदधानः ॥ जंघावद्वर्षिगंभीरः ॥८॥ धि
उद्ववद्वलविभंगज्ञाती ॥ नाभिवद्वस्त्रभूजनननिद्यनपद्मोपगृहः ॥ भुजवस्त्रद्वत्कृमितः ॥ करवत्त्रैश्चक्रेन्दस
कः ॥ वक्षस्त्रुलवर्कातयाश्रियोल्लिसितः ॥ कंठवस्त्रमालालंकृतः ॥ मुखवक्त्रलानिधिरव्याप्तिकरः ॥ अधरवं ३
इकरकः ॥ इतव्वमुक्तावलीत्वद्यंगमः ॥ नयनवद्वक्त्रकीलः ॥ लक्ष्मदवस्त्रिलकः ॥ कुंतलवज्जामाप्तिकरनिः ॥

अवर्तं स वत्कलापमयः ॥ श्रीश्रीनिश्चासो नाम वस्तु धाधिषुः ॥ किंचुयश्चरणश्च घंभुजं लङ्गलं तां स श्रियं वृत्तरूपं लीसर्वं
तो मुख्यं जातशोभा निर्तपादं च वहति ॥ श्रीषिच् ॥ यः पादे रसास्पदं चक्षः ॥ नितं बेक्षणं गुणानितं नेत्रं ॥ वृत्तसिद्धिपुल
नयनाभियोगं च धत्ते ॥ श्रीषिच् ॥ अथो दरवो भांकं दे ॥ कंधरे त्वसितलं केऽशु ॥ कुंतलं सर्क्षितं पाणो ॥ सदाशया
भिरसमत्तं स वंगिच्छारयति ॥ यं चांगद्वा त्वसितं संगरन्वित द्वां भानित सूर्यस्तं रसं रमानुजं चाहुः ॥ येन च वारेण
व बहुविद्यरणसंसेष ॥ सुकृतिकाव्यं वधेने वापरुषाक्षरमैत्रीभाजा ॥ महावराहेणे वनही भुजाश्वेषरसज्जेन मुमुद्देष्वजाः
॥ यस्मेच माधवाय लितलं ततांगी करणयोग्या युडलं काभिरसं रमासज्जालं को त्वसिता अगेककोषर्त्तिरमणीया
यो जनात्तात्तिरिव रुद्रिष्टिरण्डा इमहि षीजनतानकेवलं स्पृहयां वभूव ॥ किंतु ॥ लसर्वीन धयो धरचक्र रुचये
प्रधानोद्युगात्कूलयु अकूरभानुकर्त्त्वोद्युसिताय तिरस्कृतं कुंजन्मेनैगजसत्त्वद्वितिविक्रमक्रमायतथावि
धो गोप्य बालगजनश्च ॥ यस्मात्त्र बहुलयादवसंततिर्द्वयं संततिर्द्वयं चाभृत् ॥ यस्पचाद्वुत्करश्चियं स

२

दशयोवहुमेनेश्रवांसिश्रतयोगायंत्रेतोद्गतिंस्तुतयोभिन्नंद्वितीयस्पचामीकरोज्जाभूषागजाश्च।
 यापापकारिणीभूलतासनोद्गतिश्च॥चामरश्रीविराजिताकीर्तिःप्रजान्च॥चातुर्यान्विताद्विजाःशत्रवश्च॥चम
 स्तुतिज्ञाःसंत्रिष्ठःकवयश्च॥चारुतोद्गसिताःस्त्रीकीजाःपरस्त्रीकीजाश्च॥चतुरंगतीत्वान्विताःद्वित्काल
 हेषारथाश्च॥चरणधिकोद्गसितंवातीनिवेदनुचेतश्च॥चाराधिकोद्गसितंमंडलेश्वरकदंबुंचक्रंच॥चापकीजा
 युधियमुनायांच॥चरणोस्त्रांगंगाकीर्तिश्च॥चपलजसमनास्त्रीकटक्षततिःद्वात्रुश्रेष्ठश्च॥चेलाकर्षण
 तक्षरःस्त्रीषांकामिनःवर्षस्तकर्षक्षांश्च॥चकोरकान्दद्यायीमुरवच्छ्रःकुचश्वरनितानां॥चपेटिकाक्षत्रु
 मुरवेचयित्युग्मानां॥चेतःप्रसादरम्पःसदौपिजनःकटक्षश्वगायस्पचमरविद्वीसंदरभावःप्रतापश्च॥
 स्मरणश्वाध्याःद्विजादीराश्च॥स्मरतिमनोद्गान्विताजनतान्वियोगेभत्तरिंसोदयेष्विन्॥स्मरोन्विताक्षराः २
 पुरुषाःस्त्रियश्च॥स्मार्ताःआचाराःशत्रवश्च॥किंचस्मरन्वितव्यथाविफक्तस्त्रीजनोनमित्रजनः॥स्म

यशोभाधरैभट्टवेनिक्रात्रुवर्गः ॥ यस्यचराष्ट्रे हरणोद्योगभ्रष्टश्चोपरिपुरीराश्रा ॥ हरागदधारं दन्तलिप्त
कुचयुगी-अधरपुटीचस्त्रीणां ॥ हरावर्णं शिंतकं टाः स्कङ्कदः क्रात्रवश्च ॥ हेत्वासत्तगः कामिनः कर्षकाश्रा ॥ यस्य
तुरंगरुखानेऽश्वाः वैश्याश्वन्तरं ति ॥ त्वरान्वितमश्वचक्रं च ॥ खचारुचित्तशोभं मृगकरं बंशात्तुरं दच ॥ त्वंग
दभगशोभान्वितः मित्रभुजः ज्ञात्तुभुजश्च ॥ यस्यचरविहितव्योभमप्यरविहितव्योभं चक्रं ॥ किंचु ॥ गार्वतानिसदे
वित्तानिभंउल्लन्यवित्तानि ॥ हरिविहारिविहारिचत्तनमंउलंस्त्रीणां ॥ यस्मिन्श्वासत्तिवस्त्रभर्तींगिरिविभ्र
माः गजाइवद्विज्ञाः समदाः द्विजाइवगजाश्रा ॥ सप्रतीकस्पृहणीयाः करिष्यइवतरुण्यः सार्वभोमयोग्याः
तरुण्यइवकरिष्यश्च ॥ कलमहितावाणीवकेदारश्रेणीबुहुधान्यद्याकेदारश्रेणीववाणी ॥ अधिकामित
संगाः स्त्रीयः पुरुषाश्रा ॥ अधिकवचस्त्रितरम्पाः भट्टाः शुकाश्रा ॥ अधिकवलता-क्रात्रवः स्त्रीकटाक्षाश्रा
॥ अधिकपरहिताः रणभट्टाः सभास्कलयाचुः ॥ किंचु ॥ सिंधुष्विवाधिकपोतप्रचारः गहनप्रगणेषु बलभीवि

टं के षु॥ महारण्येष्विरञ्चिकको कागमीर्हितसनं कामिषुप्रमदवनेषुच॥ शत्रुपिराधिकमलयशेभाधरः वसंतेयायु
३ युवस्त्रस्त्रीकटाक्षश्च॥ ग्रीष्मेष्विवाधिकां लदर्पहतिः विषवेदेषु मृगयास्तच॥ स्त्रीजनतेवाधिकं पाकामितश्रीः अ
हितततिः कवितान्त्र॥ विकाङ्गाधिकलात्माः वालकाः विद्वांसश्च॥ किंचाधिकषटोत्त्रसंताः अधिकरोरीरुतशो
भाः अधिकोपन्नारविद्याः स्त्रियो न पुरुषाः॥ अद्वृतमेतद्॥ यदेते राजसचिराः बुहुलरन्तिरुभां वहेति॥ त
थाहु॥ लक्षोपकारमंत्रविदः रक्षोपकारमंत्रविदश्च॥ लक्षणप्रकारज्ञाः रक्षणप्रकारज्ञाश्च॥ लक्षणाः
रतांगीरुतप्रणयाश्च॥ किंच॥ बुहुललामान्तितां॥ बुहुलरामान्तितां॥ बुहुलमण्यालिंगितवक्षसः बुहुमरण्णा
लिंगितवक्षसश्च॥ बुहुलउपभोगक्षमा- बुहुरज्योपभोगक्षमाश्च॥ बुहुलचित्तुभान्नाराः बुहुरचित्तुभान्नारा
श्च॥ बुहुलसाहसोन्निताः बुहुरसाहसोन्निताश्च॥ किंच॥ सगदः कुमुदकर्णव॥ पुष्यजनविद्विषुषीर्णोमोर्णवे ३
च॥ नामिजातः सनदेव॥ अप्रमदः सनलुभारसुव॥ उग्रप्रियाः पश्चावग्नव॥ विषमदष्टिः पशुपतिरेव॥ अग्निच॥

मध्यस्थितिः सरसि जेषु ग्रामधो द्वासः स्नक्तिपाठ समये ॥ रसभंग कर्कत्तुं तरं गिरिषु ॥ कुप्रीति महाबाह
स्य ॥ कुमारि कारब्बा कन्यानां ॥ कुम्भादा करत्यं सरसां ॥ विषमहिततासपीणां ॥ दुष्कीर्तिकुम्भास्तु ॥ दुर्विजदर्श
नं संवशारचे ॥ कुशा सन ग्राहितं तपस्थिनां ॥ सवितदेषः सेहि के यस्य ॥ मातृविरोधः शुभस्य ॥ किंच ॥ कुवेण्यारब्बा
प्रस्थाधार्यानुवनितानां ॥ विकर्त्ता संगः ग्रहणां नयूनां ॥ पराभवः संवत्सरेषु न स्य ॥ विनाय कर्त्तुं गरुडे भवकर्त
थागतेषु उसु हुर्लक्षास ॥ सभास्तसेनास्तनितं विनिष्ट्राय वयमालास्तनवेबभूव ॥ अपिच ॥ समनः समतिहृदि
जः पूषा ॥ उग्रकराभियोगभाक् कमलवर्गश्च ॥ स्तन्त्रकशद्वाच्छेषु अरसंगतष्टुं मायुधं सूर्ययोगहृष्णो भंको कर
क्रमाहुः ॥ कल्पद्वसितेषु कुरुं कीर्त्तिः पृथिवातीयिकश्च ॥ किंच ॥ श्रीमत्सरस्तिरिः क्रांगेद्यानेषु कुरुं देषु उचनलोकेषु
॥ अरुं कारो वितत्यं स्तीतायाः पद्यानां चन जनानां ॥ सतमुमहीशतदः जलदकालः सर्पराजेन राजसः ॥ किंच ॥
अदद्यनिश्चत्रुं दृष्टिवद्युक्तं द्युम्नं ॥ सैसद्यानिकविति कुरुं वाणिश्चत्रुं जालंच ॥ अनुगतमृतानि सो गिरिचक्राणिश्च

तं च ॥ पवित्रा धिद्वज कुलानिद्रा स्त्रं च ॥ ना लोनि ना लीदृष्टा निगज यूर्थं च ॥ भानिन दक्ष ऋणि जनकुर्दं वर्चु ॥ संसंग रहित भारुंडि
४ षमहित त्वं च पद्म वरुन्दं च ॥ सेन्ये सरसि रमण्यो जानत्यामृदुजा लेषु ॥ १ ॥ किं बहुना ॥ विधः संपदिना पे सो सोन रता राष्ट्र निभि
रे ॥ तत्स्मादश्मन्महीषाले राजत्वं राजते सदा ॥ २ ॥ किं च ॥ धनुर्विद्या वतां श्रेयान् ज्योतिषां यो भुमानि च ॥ यशासा यस्य भानि स्म
द्विता राना थरुजं गत् ॥ ३ ॥ यस्य प्रकृतयो वश्याइ द्वियाणी वचेत्सः ॥ नयेन तस्य विद्येव शुश्मेते न मे दिनो ॥ ४ ॥ पुरी यस्य ज
नैः पूर्णजिना गुणगणेऽपि दु ॥ हया यस्य जबेर्युक्तः स पक्षाद्युभारुतः ॥ ५ ॥ भूमेरहृष्टपञ्चतामृषां निः द्वाषित ॥ ६ ॥ यस्मिन् द
राजनिजानीमो ज्याकुरुत्वैव विद्यते ॥ ६ ॥ प्रजाभूत्यर्थमेवा स्यधितिश्वाप कलन्नयोः ॥ संरण्यो द्वसंतो जानं जितद्वयहस्त
क्षणं ॥ वेणी स्वोनो निशा रात्री रतिः कामनितं विनि ॥ रोहितं यद्विपुर्वीणा मृजकशक्रशरासनं ॥ ७ ॥ यं च ॥ यश्रुस तिलकं त
यान्वित्रकामितसेऽर्द्यः ॥ सदूलयविभूषित तया विपुलकटकरचित्पुन्नागङ्गो भानितः ॥ गोरां वरतया शुभ्रानं तश्री ४
विराजितः ॥ किं च ॥ माधवतया वेद्वा खेऽउतः ॥ अं विकानं दनतया वेचित्रवीर्यः ॥ निर्जरतया वेमानि कामितरूपः ॥ स

न्मासालकृततया वेजयस्य द्रुतिरुच्चिरः ॥ समुरचोषिवेमुख्यस्तुतियुक् ॥ सर्वस्तुद्रुष्टिवेशेचितः ॥ मे-ग्राधिकासकी
पिवेराधिगासकः ॥ वेकुटोप्पाशुगसंप्रसायज्ञः ॥ अपिच्च ॥ यस्यधुरीअयाधीवद्वारका ॥ यत्रहिरामानुरका ॥ उद्दृश्य
णश्चिनः अकूरकमीनुकूलः ॥ स्तुत्रोल्लसिता ॥ स्तुयज्ञाभिरामा ॥ लस्तद्वारथा ॥ स्तुत्रोयेता ॥ निरासिजनः
“यत्रचत्तननरुचिरोमेघएवनस्त्रीजनः ॥ मदनकृचिरः यासदेवएवनुगजसंघः ॥ करनमंजकभृत्युर्गायनकुंतलक
लापः ॥ किंच्च ॥ भयनभूषणान्तिकेतकदलनीयकलनाणि ॥ अपिच्च ॥ कृष्णनमंजल्यापितकृष्णमञ्जलावीणा ॥ कथंन
सास्यर्गदत्तिरन्ते ॥ यतः यत्रस्वर्गेसदापविद्युत्यत्य ॥ महाकुलगिरिपक्ष छेदकेप्रभुता ॥ कुमुदहितकारण्णः करण्णः
अनुपमाभिधानरमणीयता ॥ यसंतमाधवनस्तमनसप्राहुः ॥ सदामुलकविस्यष्टस्यधिनगुरुमाहुः ॥ सदाद्वाक्रयद्वीभां
यहतिदेवगणः ॥ कृत्तानुभावमंगीचकाराग्निः ॥ वेयस्तंयमदेवमाहुः वरुषस्तुतविप्रचेता ॥ अत्तीकृद्विशिवः ॥ कु
वेरल्लगुरुषकामितप्रणयः ॥ किंवुहना ॥ रत्नः पुरंदरंवहनीतिलोकवादः ॥ अलमतिविस्तरेण ॥ यश्चस्तुरवरदः स्तरवर

८ सकुलः सकलो बली बली सततं ॥ उलित प्रमदो उलित प्रमदः सरसश्वर सरसश्व ॥ ३ ॥ पादे स्पृहि मालती कुण्डलं
य स्पौदे गजते वक्षो लं करणं तनो तिकमला या सोषि को द्वा लये ॥ कुंदश्रीः कुमुदो लवसञ्च भवन द्वारो पञ्चलं सदा जीया
त्सक्तमनो भिरामचरितः श्रीकृष्ण कल्यानः ॥ २५ ॥ यस्य च ॥ पञ्चधारा तिभयं करमश्वरं ह
॥ अस्त्वयेत तद् ॥ सहित दाम्भित् ॥ निरंतर सखा उभयलुंठे तरमहि लिहे कुंठे य नित्यासु न चरमया रमया सहरम भाणो
धरणि तलशो भादि दृक्षया तत्र तत्र यर्थान्वेका कीक सिंश्चित्रदशे ॥ रुद्रन्वक द्वारा सन द्विली मुखो द्वा सितं ॥ म
न तसारं गहरिचक्रिशो भितं ॥ जने कमूदा रुकुल से घमान पार्द ॥ महा राजभिगाढो षभूमदुन्तं सं ॥ कर्चन पर्वत दद
द्वा ॥ सएव हिवरचक्षः श्रवण निर्जरक न्य काविहारभूमेः ॥ विश्वाधिकां कांचुनाश्रियं वहतः ॥ धराधर रथ्या तिंगत स
गोरक्षते ॥ अगराजस्यापर्यंगा गराजस्पाद्वा वतारः ॥ द्वो धान्य तोनाम ॥ यश्च ॥ गिरी श्रोषि पञ्चक्षरूपः ॥ तुंगभ ५
द्वा कुतिरपिशत दुशो भितः ॥ अथ चेन मात्रे कथत स्त्रये तसिंचिता संजनि ॥ किमयं विध्या भवेत् ॥ नहि नहि

हि सहुकरिजाततिरस्कृतमयीमायंपुनः स्यादेकदेवाश्रयवद्वितकरीरजातः ॥ नाष्मेरुः सचस्कराङ्गीर्जु ॥ नाष्मि
महेंद्राद्विः स ह्येकामाश्रयः ॥ अथयासोयमेवभवेत् ॥ इष्मासूतविवादेनभूतलप्राप्तः ॥ दिव्यभोगिकुरुप्रणयि
नः ॥ कलधोतरूपस्य ॥ रत्नसानोरपत्यसर्पराजस्यांश्चावत्तरः ॥ भगवान्भुजंगाद्विः ॥ भवतुयोवाकोवाऽवगाधे
तावत्पश्यामीति ॥ ततश्चतया कृत्यासानुगोप्येकाकीक्षपादोरुपितंवमध्यदेवोहूसनामित्रीभां ॥ कललिलकर्ण
नेत्रां ॥ शिर्खउमनोस्तदतावत्तीवराजितां ॥ कुंतलसखेतकस्त्वां ॥ पुन्नागस्यूहणीयापर्वतैकदेशरुद्धी ॥ तत्रकर्णच
नवनदेवतांचापश्यत् ॥ अथतयाद्यनदेवतयादेवायमद्वितिप्रदानंपर्वतैद्विः ॥ यतोस्यमनोजवस्थां ॥ तथाहु ॥ अत्रेदनं
इनंयनं ॥ यत्रसमंदरासंदमनुभवतिजनः ॥ ग्राम्भोतित्वसंतानसार्वं ॥ महाकल्यतांगीकरणवद्वस्यूहभ्य ॥ तसद्विपारि
जातंचहरचंदनंपश्य ॥ किंच ॥ सदाखंडलसद्विचारश्वलसत्तिसदासरात्मीष्मारथ्यराजते ॥ ललिताप्सरसांगणश्व
श्वोभते ॥ अपिचकदाविद्युतुरागरंजितांबरः ॥ नुस्करीरभसिनभूषितः ॥ परिगतमुनिगणः ॥ निकटद्वोभसानक

६ रिः॥निरुद्धशावकादः॥अनुकरोत्तसंन्यासिनः॥कृचित्सनारदः॥पर्वतत्त्वसप्तलयंति॥कृचित्कोशिकमदनार्कसोमशि
 शिववृष्णग्रासनयात्त्वर्गद्वयोपलक्ष्यते॥किंचिदृहस्पदेवेतःपत्रय॥अत्रहरिपतिर्जित्यदारयति॥जारभःकेसरेणदाधते॥कृ
 स्त्रैश्चाक्षितलक्ष्यणः॥रामानुलंभक्षयति॥नीलोगवृथश्चोन्मूलिनरंभःपनुसमविभुंकुमिष्टति॥अनंतशारदोल्लसितागमश्री
 र्यंकुब्रजाराधितपाददेशः॥नानाद्विजात्तपमनोहरायमार्चयिलीत्तांयुवणोत्तेऽतः॥१॥इद्राणांरुचिरतरार्शरामिरा पर
 मोज्ञातेरावतवरकुंभरम्पत्तमीः॥स्तोर्यनिर्जरवनितायुहरभूमिःत्तेऽतेजाःप्रथयनिपाकद्वासनत्वं॥२॥किंच॥स्तहि
 तमिहिंदूबहलमरद्वापरिमलयुंज्ञाकलिनकरंजा॥इहनपमत्त्वीत्रतिमतत्त्वीनिवितपन्नाकुस्तमधिचित्रा॥३॥साश्र
 यवित्तित्तरतोदेहिदृष्टिं॥मधरावृत्यांकृष्णेनेववृत्यांकृष्णवर्त्तनाकीउत्तंभयेत्॥यतोयंपर्वतैकदेशः॥हीनवकःनष्टहं
 सः॥मृदितश्चगलः॥उत्सभवाणोदग्धभूमिज्ञः॥त्रासितगजमत्त्वः॥दत्तन्मूलिकाजालनिर्यलनिर्यन्मरंद्रव्यासारम
 तालिगीतं॥समाकर्णयद्विःकुरंगेर्विविलोव्याप्तिनोमृदुजंप्रयात्तं॥४॥इतःपुरस्ताङ्गरसमरद्वधनंजयोत्त्वासेह

श्यते ॥ तथा हि ॥ विषयस्थीभूयशकुनिर्नश्यति ॥ द्रोणो विभृदितपृष्ठः ॥ भीष्मो यमुक्त्कोषिग्रस्तः ॥ अन्नान्नपलायितंशाल्येन ॥ कर्णो
विद्युथः ॥ एकाकिनाधार्त्तराष्ट्रेणोपतितं ॥ अन्नान्नशरासनानांभंगः ॥ श्रीत्वीमुख्याश्चतत्तदक्षाः संचरंति ॥ सर्वएतेभूशृतंरेत्येदयं
ति ॥ क्रीउत्कीर्णनीलतमालांवनलक्ष्मीक्राक्षमाद्येसानुविजातांगजवैदेः ॥ हृष्टाकर्णतांविस्तृतपृष्ठोघनबुध्यान्तर्यातिपक्षीम
नमयूरामिधुएषः ॥ ३॥ किंवृहनाकालवन्निलकोद्धासीरंभारम्पश्चरूपवत् ॥ नेत्रवत्कुमलानंदीकांतानांयन्मृगानुतः ॥ ४॥ कु
चिच्छतालाधिकसंदर्शीः कुचिच्छकुम्भोन्नतचारुलक्ष्मीः ॥ कुचिच्छपीतोक्तकरीरसंपत्तेषान्यलोयंकुचवृन्मृगाक्ष्याः ॥ ५॥
इतिसाहरसुपृथ्यमानानिवस्त्वस्येक्षमगणः ॥ कुचिच्छदेवो ॥ अगस्त्यभयाद्वृत्तीनमिवसागर ॥ सिंधुनिर्माणसम्भस्यतोविश्व
श्वस्त्रुरुद्धावत्यवहरिएकल्पितं ॥ अभिनवसमुद्गनिर्माणसमयइवत्पैदेः पुराणानेकपारावरप्रक्षेपरज्ञानंविश्वकुम्भिनि
मितस्तजनक्षदयनिर्मलानेकस्पटिकसोपानावलीप्रतिविश्वितस्तरमिलमर्टधारकलितललितविस्तुत्ससेवरम्पुम्भन्मु
धरम्भकुरनिकरमंजगुंजितसमाकर्णनविवर्णतरंगकुरंगश्चावकमारणेष्वनिषतद्वृक्षीभवदुडीनसहस्रमंदाक्ष

कृद्रितमन्तशार्हूलं॥ जलादीविशदवसनांतरितप्रस्कुटोपलक्ष्यमाणपीतोच्चुचकानशसंजाततमन्तमातंगकुंभयुगलभ्रम
जनितविदारणस्पृहागतकंठीरवृक्षोरकभयार्द्दमज्जदेवतानिकरंदेवर्चनकुलमापचयासक्त्यावधिबुद्ध्रेस
चर्यव्रतदूरीकृतमदनलंत्राभासमुनिकुमारकनर्खांकुरक्षतजनितसीखारानुमीयमानजलविहारपरब्रजज्ञमा
नुषीजनवदनपश्चभेदं॥ तटनिकटावटखलीनितीनजूंभमाणपुभावलीक्षविवशविद्योधरवरमणीमणी
मस्तुणमंणितश्रवणजनितकपोतपोतकंगरावभ्रमभ्राम्यछोगेयशतसंकुलं॥ वराहविनितादनगाढँक
पालीदोहदप्रकृत्यालकुरबुकवनीपरिगततटेकदेव्यं॥ कामिनमिवोरुलिकालहस्त॥ अर्जनमिवसिंह
राजपुरपांथिनं॥ ललनाहस्तमिवलसदूर्मिकाचक्रं॥ उच्चे-श्रवसमिवशुभावर्तक्ष्यं॥ साकेतदेवामिवोर्मिल
स्यदर्वानिमुदितलक्ष्यणं॥ राजामिषेकवलमिवपुरुषउरीकषायानिष्पणकलंहसं॥ कालियनागमिवकृष्टमेष्ठी
समं॥ कलवापारावारमिवजटेकदेवास्त्रखक्तचक्रिणं॥ जनितपश्च
७

सर्वकजातमुषिनिष्ठंकजात्॥ जजाक्षयमुषिनवरसोक्षसितं॥ स्वामिषुष्टरिणीति॒व॒श्वविरच्यातं॥ कुमुषिका
सारमपश्यत्॥ अथतद्युलोकनाद्विगतपरिभ्रमणायासः॥ क्षणयित्रश्वहंसइवके॒बुद्धंक्षीरमयमाहार
मुषकत्प्रमाधबृद्धस्लद्वातागममुमिनंदन्॥ ततीरएवनक्षत्रगणस्येवसबद्धमूलस्य॥ शिवचंद्रस्येवसदा
बालस्य॥ भागवंतस्येवविलसदनेकस्कंधस्य॥ स्वजनस्येवसफलजन्मनः॥ गरुदस्येवस्कपुर्णस्य॥ चिंचा
तरोऽधःप्रदेशे॥ पातालगतागतमार्गमियवस्कंधरानामिमिवकिमुषिवत्त्वीकमलोकयदचिंतयच्छैदमय
स्माकमावासर्वत्वीभयेत्॥ यतोनिकटग्रेवेयंषुष्टरिणीघनरसमयीवनितेवसरबयति॒सफलितस्यापाच
अंयंदृक्षोषिकुर्द्वीवसार्थकितस्तरुतस्तीषयति॒द्विजाश्रयश्च॥ इयंकलत्प्राणीगगनगंगानिवस्य॒विहूरे
सर्वीवानुकूलितकमला॥ धरामियोगङ्घद्याच॥ एतेषक्षिणोषिकृष्णिगणाइवपुराणागमप्रणयिनःखेदम
पनयेति॒सकुलकलाश्च॥ एषभगवान्‌क्रोउरुषीहरित्रेवनिवसति॥ नूनमयंकलित्पराधररुचिरेनाम

ही क्षण भविन विमुचति ॥ इये यमाज्ञो यथा समकरोत् ॥ ततश्च गते षु के शुभिद्विवसेषु ॥ कदान्तिदूसद्विभि
धरान्तिर्गत्य क्षिद्वनोद्देशे या स्यन् ॥ ऋउजा तितया नारायणाय तारतयाच ॥ भूदारं ॥ जंगमविवरजता द्रि
भूतिमंतमिवरो द्ररसं ॥ जनकमिवक्रेषाचलस्य ॥ घोरघृष्णकरहृक सपलेनकशरवेण हस्तमिव पुष्कर
दर्तं ॥ स्मरतमिवाद्यापि हिरण्याक्षयुद्धसंरभस्य भगवतं कुहनावराहभद्राक्षीत् ॥ तद्दत्तजन्मिष्ठोचनत्वे
भनीयशीः ॥ लसत्कोउकृतिः ॥ गेष्पयोधरगजमानदिवकांति ॥ अचलानंदहेतुः ॥ अयं जगत्सुपुर्नसा
विवराल्लब्धजन्मा ॥ स्तव्यरोमा ॥ इयं देवीधरगच ॥ भवतु ॥ दिष्ट्यादृष्ट्यार्गमगमदेतन्तिथनंतदेतत्प्रथाम
विषयीकरोमि ॥ इयं सरलतामद्गुणानां ॥ सेयमम्बनतापुष्पानां ॥ अविकृतिः क्षीरस्य ॥ मणेरक्षटिष्यं ॥ नि
धुवनस्यानवसानं ॥ लक्ष्म्याः अचांचत्यं ॥ विदुषाममाल्लर्पि ॥ तपसोनिष्कामता ॥ मेत्राः निर्वजता ॥ ल्लीणांयो
ग्यसमागमः ॥ सुकरेः श्वेषु काव्यरचनावेदग्धं ॥ सकलजनश्वगचनीयाभवतीतिनिश्चित्य ॥ या वत्तथाकर्तुमि

ज्ञातितावद्वराहदेशोपि दूरान्निरीक्ष्य॥ हं होषुरतएव श्रीनिवाससंवृत्तक्षणे॥ अयेऽधरसंविनिर्जितनवसंधे
वसंधेत्यम् प्रियिचारय॥ तवुकुचाभोगेनेवचकक्षयेनकरेण॥ चंद्राचलसोऽवर्धरेण मुखेन॥ सरलतामनोज्ञेन
चरितेन॥ मदशिलेन त्वेचनयुग्मेन सर्वभूभूर्वहारकेण प्रतापेन॥ राजमानो राजमानहा रिवदेवदेवतावा
यंश्रियोनवेति स्वभुजाचालनं॥ कुचधिकृतगोत्रयागोत्रयासहस्रं ज्ञपत्॥ ऊंखपंकजनयनः॥ कुतमागत्पु
दयो नैमंतं स्वेन समंतं॥ वसंकिं सत्कुभगत्॥ क्वायं पञ्चगाद्रिः॥ क्वागमनक्रमः॥ कुदर्जन॥ अयं परिपाकः प्रा
चीनपुणस्य॥ इदं कलतपत्तरोः॥ इयं सूचनाभाविकत्वाणप्राप्तः॥ सर्वथानमोरक्तते भवेण्टे॥ अतर्कितघट
नाषटवे॥ भागधेयायेति व्यवहरन्॥ हरन्निवासनसं॥ ध्यानसंगत इव किंचित्स्थित्या॥ चीरलक्ष्मीनसंक्षतायि व
तहि रण्याक्षगदा धातकिणां केवसंमतीकठिनतरकुचयुगलसंघर्षमस्तु तेभुजांतरे क्षणं कुत्यावत्सद्विषया
तादृशमहावीरकदं बुकालरात्रिकल्पात्॥ भारतसमरादृसायाऽद्विरादेव्याः सोभाग्यादेवोर्विरंजनामि॥

भवदुतावर्त्येतल्लिकुशालीयादयेषुकोरयेषुचलराजन्यमार्गप्रदत्तेषु॥अथकुलक्षिरवानणिरुग्मेनः४
५ तराषुश्च॥देवकीनाशस्यहास्तानंकंसोयुधिष्ठिरश्च॥स्त्रबलंगजप्रणयीअनिरुद्धःकर्णश्च॥तोषितसांघःप्रकृत्यः
गंउीवधन्वाच॥उद्भवसदनिरुद्धकामःवलभद्रःदुयोधिनश्च॥श्रवणतोषितकर्णउद्धवःवाकुनिश्च॥सदानपगते
६ सस्तीतिःकुलवर्माभीमसेनश्च॥अद्यमेभूर्खेगुणेराहश्रीःश्रीनिवासस्त्रीक्षणात्॥वहुनार्द्धत्रैषेष्ठेष्ठन्याको
उस्तिथिमे॥७॥इतिवद्वालयः॥कृभवानित्यादिपूर्वक्तिमेवलव्यतारेचालितमोलनासाग्रस्त्रिपितांभुलीकं
द्वे आषेउग्नतेनापिकृचिन्मोनमुद्रयाकृचिर्दत्यथापिशुनशुष्कहासेनकृचिलंठरदेणापिनखवधवज्ञेष्वदत्ते
व्याख्यापयित्रालक्ष्मीनेत्रासहकर्म्मश्चित्प्रदेशोक्षणमोसांचक्रे॥अथश्रीनिवासोप्रेषाद्यापिनयवहुक्षया
तद्वाचामिनंदित्यभगवन्मायाद्युन्॥सरसाविश्वासक्रोडीकृतसारगुणातनुश्रवाणीन्॥नानाथयिप्रभवतिक ८
स्यनद्वष्टाक्रतावते॥९॥कर्त्त्वा॥देवात्रकृचिलालंवलमिजामि॥तत्त्वमयतोभूमिकामयेऽत्यकथवत्॥तद्वुत्ता

किमयंप्रभोः वराहदेवस्यमहीन्द्रश्चभरादेवीस्त्रीकर्तुंश्चतीति ॥ कर्कनिरुपशोणतेष्वगेपोत्रिकदंबेन्द्रितज्ज
मानायांधरादेवायुराहदेवेषिदद्वादशंदिवीवदनंदरदश्चितिमंदहासे ॥ श्रीनवासमन्मनीषितमप्येतन्त्रकेवलमेका
मेवधात्रीकंतिमांद्रुकुलमालमिधांधात्रीचस्त्रीकुरुकुरुकुलप्रणयिन्द्रादौभक्तेमहैन्नादिमानःकार्यः ॥ वृत्सेतुद्यु
जानामिनायोरंतरमिति ॥ तथापिकालः कलिरागतः ॥ त्वमपिस्तोकेजलेनमज्जसि ॥ तदपिज्ञानपूर्वमेव ॥ यत्मा
त्स्यवस्तुमनेचाप्यवतारेस्तत्त्वंरजानंप्राप्ताकांतयानसिसकलमपिभुयनरुद्धतं ॥ नोद्धुघंमर्मपरेषां ॥ अथवाकिंनःका
यंजिरानां ॥ तथापिमर्यादाकापिवरमितिचदति ॥ यद्यज्ञापयंत्यार्थवरणाऽतिदश्चितिविनयेचास्त्रदेवेअतिक्रामतिष्ठ
एकमद्येवियन्मध्यमारुटेतमःकुलान्तित्रभानींन्तित्रभानी ॥ जाताकस्मिकमेघरवमतिभिः संभावितःकेकिभिर्नि
र्धितश्चमगदलग्नवन्तेरानंदितःकिन्नरेः ॥ श्रीमत्यन्नगत्रौलग्नवस्तेःक्रोउस्पलक्ष्मीपुतेनदिब्रस्मयोलग्न
सवितरंसध्याहभेरीरयः ॥ ॥ ॥ ततश्चयथारुडानंसवकुलमालाधरास्त्रीकृत्यप्राप्तुः ॥ अथविर्षभरयापृष्टतद्व

३०

नां तो वराहः कथयामास ॥ श्रणु देविसरसे रसे सावधानं ॥ स्पृहनानं दभाक् ॥ अनुलराजसंपद्धरः ॥ भूनुलरप्रसारमहि
 तुः ॥ अरवंडचक्रश्रियं दधानः ॥ तद्युक्त्या भीगद्वन्ववस्त्रोलमंडलं ॥ चोलोनाममहीपतिः ॥ यस्मिन्द्विलसति लोचन
 लोभनीयरम्पाकृतो ॥ सन्मालापविगते स्फुरते ॥ अत्युन्नतधर्मशास्त्रिन ॥ तद्युक्त्युमंडलद्वराजनिः अहमिवानिभिष्ठि
 यं दधानः ॥ सात्त्विकभावमापनः ॥ सकूमः सकूलोपिलोकः ॥ एवंस्थिते ॥ कदाचित् ॥ कापिलसर्वगरोचिता कारा ॥ सु
 रभिसमनोहारणी ॥ गोपालबालिका ॥ स्वसमानां कामपिगामानीयविक्रीतवत्ती ॥ सरजातां रोहिणीसत्यपिमहिषी
 वर्गेषु आर्थमन्यकृपत् ॥ साच्चगोश्चिरं तनेन गोपेन यात्यमाना प्यरुचतं भूमद्वक्रतिकुमारं देवाचलमाश्रित्यपां
 स्कलेवाक्षीराभवनमायाति स्म ॥ अत्यदातु ॥ राजदंडभीत्यावत्मीके क्षरक्षीरामाराद्विलोक्यतां धेनुं ॥ परशुनाजामद
 ग्रद्वक्षत्रियतिमरवंडयस्मोपालः ॥ सापिकुहनाधेनुयेगिराजिरिवकालजवंतं कुठारप्रहारं यावद्विफलयति ॥ ३०
 तावदेवकत्याणिकं कथयामि ॥ वस्त्रवास्त्रदेवस्योदुंवरक्षीराकंकापरिसंगवेषणदद्रासंवृता ॥ तदप्याकर्णय ॥ यस्त्र

रस्ता दृक्षिति ॥ न तश्चत्यगेयमिवता ल प्रमाणो ज्युलं रक्तं पश्यतो गोप स्पसा वस्त्राजाता ॥ यामुचुकुं दस्यापभंगकाशिणो
यद्यनस्य ॥ अथ वासरससाहि खनिं दक्ष्यदुष्क्षये ॥ अथ द्वावृत्तां तश्चोल आग या लोचया मास ॥ अही कोयमद्वृत्तद
द्विनः ॥ स्कप्रती कोषिसार्वभोमद्वृत्तद्वृत्ते ॥ कर्त्योषिपुन्नागद्वृत्तज्ञें ॥ स्कग्रीवोषिबलाह कस्यानुकरोति ॥ नीलोषित
न लस्कदरः ॥ तिष्ठत्वेतत्कोयमिति जानामि ॥ किमर्यप्रतापनिधिः सप्तार्थिः ॥ न द्वयमरुशां नुभावं धन्ते ॥ स्तिष्ठद्वा
यः सप्ताश्चोभवेत् ॥ अहह निर्दोत्त्वं सदं हरपरिष्कृतो यं ॥ भवतु योग कोया कथमीर्त्येतादवृत्तावस्त्रामिति संभा ॥ १
षयामि ॥ यदितमेव पृष्ठामि ॥ नायं प्रज्ञावतां पंथाः ॥ अथ वाऽनालोकितकेन यथा गतं गद्वामि ॥ तदितराकानि
स्त्रिशता ॥ अथ वासदीयगोक्षीरमस्यायेन पिबत स्तं योनितमेव जातमिति भणामि ॥ तदीर्थीषिशाच्च स्यगृहानयन
प्रकारः ॥ इत्येवं विविधप्रकारमालोच्यकथं कथमपि सधुराधिष्ठोयमिति ज्ञात्वानिश्चित्यप्राप्तकालं प्रतिक्रियेयमि
ति ॥ यावद्दुष्टमण्ठुमिति तावदेवतं दृष्ट्वादेवोषिप्रकोपस्फुरदधरविभिर्गद्वृक्षाभरणिश्चावयाचकार ॥

१३

रे या लेद्वाधरे साधु तुष्टिं भवता न युं तया पराधः पा पीया न श्रीमद्वामुतरः युति ॥ प्रायस्त्वर्दिधः बहवो महता म
 वज्ञाना स्त्वा तुरुषं फलमापुः ॥ तथा हि ॥ निमिसदनयो विदेहभागः ॥ चित्रकेतो न हुषस्पच्च हित्य ॥ जयनलकूबरादेः पुत्र
 शित्य ॥ चित्रकोशद्वयस्पच्चमातंगता ॥ अतस्त्वयमप्येवं भवेति ॥ त खुत्यासभूभत्तद्वागुजेणताउतोनिः सज्जानिपथात् ॥
 देविवलग्न तुष्टीकृतानंतेऽनते ॥ चित्रमेतत् ॥ कुठाराहतिरेकस्यगोपस्या न्यस्यपुंचता ॥ षश्यपश्य वरारोहेतदन्यस्यपि
 इति ॥ चक्रिणा श्रीधरेणायुं कल्मीकरणानवासिना ॥ तेनयोलोनरेऽद्रोषिक्षणादुद्देश्यतः प्रिये ॥ २० ॥ अथतस्मिन्मो
 हमापन्ने भर्तजीवदानेनापि सखार्यद्विजलसेकादि नारुतत्ययो धग्रयसेकस्मिन्द्विष्णिदेवप्रकृत्याकथाधुतन
 यो यं न सिंहेनत्यादृद्युद्दितिचित्रसमुद्रेदरभज्जनं चेतसः ॥ दाहशक्तिशंडिकायामपिदृष्टाभवेत् ॥ कर्तिनमपि ह प्यं
 गवीनमतिसनेत्यांचलप्रसारं प्रणमन्निश्रीनिवासेपिमंदीभवुल्लोपावेशो ॥ सकृदास्तात्त्वं न खगगनतत्ववर्णयि ॥ ३३
 निकलहद्वनिनिर्देशुनांद्रे ॥ अयमस्याभिनवपिशाचस्पच्चोलदेवस्पवासार्थकूपमितिप्राकृष्टाक्रंदद्वृत्कुरुव

कंजीर्णशाल्मलीतरेनिवसियतिचेतालभृत्यगणे॥ राजाचोलोपिकथमपुदुद्दः सांजलिर्बधंवाचभवाच॥ अंदाविमुखोभीष्म
श्विरजीवप्रमदकः प्रजारहितः पावनासीक्षितेकरुणायाः किंतथाविधोनाहं॥ ३॥ अथवाकुंप्रार्थनया॥ महतांशापेनजग
त्यस्मिन्कोवानष्टः इदंद्वयस्युच्चागत्तं॥ नलकूवरस्याक्षनत्तं॥ नहुषस्यनकित्वाभवसमापिदेवस्यज्ञापः कामपुन्नतिंनये
दिति॥ ततश्चश्रीनियासोपिश्वेषकावर्धद्वयक्षणं कृतिनस्यभावः॥ द्राक्षामधरंमधराधिषोवाचमुच्चारयांचकार॥ भोभो
महासज्जोलेद्र॥ रोषाधीनचेतसावृथावासोसि॥ धिग्धिक्रक्रोधाधीनचेतसंनरं॥ वश्यपद्यकश्चनुक्रोधनः पुरस्तुतक्षय
एवभवति॥ अस्त्वेतलिमिखालसफलितसदृचम्भनोभवु॥ अनिरादेवेतस्मान्मोक्षोप्रोक्षश्चभविष्यति॥ ततः परंयदृतंत
द्वयतीजानायेत्यभिधायस्योन्नितकार्ययितदृत्तहस्तावृत्तवः अनिरिलोदतिष्ठत्॥ इतश्चश्रीनियासोनिवनादागत्यस
हुवकुलमालया॥ अहोनिष्ठारणामेत्री॥ निष्ठाजाप्रीतिः॥ एतोकोन्तरंसोजम्यं॥ निरपेक्षउपकारकमद्यादिवराहग
तालापभूषिष्ठव्यवहरन्नेवलितकमलझोभेपर्वतेऽस्यपादेगमयतिरुत्तसतिर्वसराणांशातानि॥ नरमृगपनिसुरे

स्तादृशेवेंकरेत्रः कविरिहविगतान्यच्चापृजः श्रीनिवासः ॥१॥ इति श्रीमद्भृतिवाससेवेंकरेत्रा कृतोपथमुउष्मासः
३२ ॥२॥ ॥अथकारान्तिक्षित्स्तुतमालालोकनजातानंदः ॥ क्वचित्तुजानेलस्तरथलकुरतरुण्याहितहृषिः ॥ क्वचिन्
मातुलजातासूयः ॥ क्वचित्स्तुतालसत्त्वातिः ॥ क्वचिन्मानितनापसगणः ॥ मवनइववनेपिविहरन् ॥ श्रीश्रीनिवासः ॥ कस्मिं
श्चित्त्वदेशोअनिधुरुलशरीरकांति ॥ अनिलवेगविप्रकीर्णकपित्राजटाकल्पां ॥ किंजत्क्षुंजोद्रासितमिवसितांभोजदनका
तिसमूहं ॥ कृष्णजिनावगुणितनकलेवरं ॥ प्रलंबवधमुदितमुरांतकालिंगितमिवरेततीजानिं ॥ कृतहरेचंदनांगरागं ॥ गंगाज
लस्त्रैपतमिवद्विवशिरः शेखरचंद्रकिरोरं ॥ स्तुतारोद्वासमानयादृश्याकाण्याच ॥ महत्याचीणयातपस्ययाच ॥ राजमानं ॥
किंचवसंतमिवस्त्रभिग्रीष्मिवमहातपः ॥ कृतिभास्त्ररं ॥ वर्षावासरमिवनभस्यागमनंकलयंतं ॥ शारसमयमिवानुभृत
मिवप्रसादं ॥ हेमंतमिवसदाहमसदाहिमहित ॥ शशिरमिवस्त्रमाधर्वं ॥ इत्यनुभृतसर्वतुकालेनितचरित्रमप्यज्ञानकृ ३२
तुकालेनितचरित्रं ॥ पांजुमप्यर्जनं ॥ असभूस्पृहणीयमपिनिष्टामं ॥ पर्वतफल्लमप्नाश्रितभूमतं ॥ क्षमावासमप्यंवर

चरं अपापमनिनारहभिधानं॥ कंच्चनतसोनिधिनयनातिथीचकार॥ अचिंतयश्च॥ नरागं मानसे धनेषक्षपातीचनाभवत्॥
हं सोयं कश्चिदपरोषन साररुचियतः॥ ३॥ ततः किञ्चिद्दृहस्य॥ यथाविधिसंपूज्यप्राह॥ स्यायं भुव॥ कल होत्यत्तिनाटकसूत्रधार
॥ कुतोभवानिति॥ सोप्यवदत्॥ दक्षिणपाणिसुत्रमस्य॥ सूर्यालोकेनिष्ठमोर्यचद्रोकेमिंदनंदनः॥ जिह्वाकरातीवहनवक्षः
केनोपमीयसे॥ २॥ अस्त्वेतद्द्वयद्वर्त्तिनाकाशयोवेकुंटलोकमगम्य॥ यत्रच॥ इतोभमानमुकावलयः॥ राजमानातनुभाः॥ सर
ससरसः॥ असहशः भूभागः यनिताजनश्च॥ यत्रच॥ कुमुदउत्तरद्वारपातः॥ सद्बूषः पर्यंकरूपश्चेषः॥ कुलिनमहापदोदे
वगणः नजनाः॥ गत्वाच॥ अहोदेवाद्योग्ययोरेवसकललोकोन्तरयोः स्वहणीयजयविजययोः॥ भासमानवलप्रबलयोः
॥ विदुरप्रापययोः॥ वेकुंगभिधानयोरत्तुवत्त्रोकस्यनेतिहयोः संयोगः संवृत्तिसान्दर्भत्राभृणयं भवन्मूलोकं गतवा
ननिततश्चाहमनिष्ट्येतस्ततः आनन्दकाननंगतोस्मि॥ यत्रच॥ सद्यापाविदुरापासानद्रांभावीनलक्षणा॥ प्रोटाऽप्याख्यात
मोग्धासान्नित्यातिरणिणी॥ ३॥ अषिच॥ करोऽहिन्यकंकलर्यद्वियालंगितकंधरः॥ विनायकप्रियः इंभुमीधवश्चविदि

राजते॥५॥ तत्राप्यहस्ता॥ मिलतोभयवाहनीभरसंमद्वन्तीनक्षल्कबुधेप्रयागेकुरुक्षत्रेच॥ हरपदांकितेगयाक्षे
त्रेहिमवाद्वरकदंवेच॥ दिफलितप्रयासः॥ किवलंद्विजातिस्तमादक्षिणाद्वांडक्षीकृत्यप्रवरोपशोभिताम
निविप्रवरोपशोभितांगोदांप्राप्य॥ नमामिमानदांगोदांनयनायनतांगतां॥ नमद्वामद्वन्तांगीतांनवपायनभां
शुभां॥६॥ इतिप्रवधेनक्षल्कस्त्रा॥ ततःकेनचिद्विवेनगमनकमरिकृतपांउरुंगस्त्रेत्रस्त्रभवद्यांमूर्जी॥ नतव
स्त्रेत्रस्त्रमामवयादव॥ नवजीवनदारावरादानवजीवन॥७॥ इतिष्ठत्रवधेनक्षल्कस्त्रा॥ अथासन्नप्रसव
धेनुमिवोभयतोकर्वीकृस्तरेणीमुदुपेनान्निरवतीखिक्षित्यन्तिर्षित्यन्तिर्षित्यन्तिर्षित्यन्तिर्षित्य
षितान्नुग्राम्यन्तर्कृष्णमिवोद्दीश्वर॥ उदुपवंशावलंबकदात्राहेतारितान्नन्दीवग्निपांडिग्निवावग्निद्यु॥ सक
रापुरमवअंधककुञ्जादिशरणं॥ धर्मशालकर्दंबमभिन्नद्यु॥ करवीरपुरुंगतयानस्मि॥ सांबुद्धमरनस्यवाक ३३
ररिपोऽक्षीराद्युकन्यागृहप्राज्ञरत्यक्षमलस्यतामरसविरव्यातिगतस्यांजसा॥ भोवेकुंडसभार्यतापिभवतो

जातायथा सांबुज दृष्टी प्रतिम दृचारु न यनाश्री यत्र गोत्रस्तनी ॥१॥ तस्मा अविगत्या ने कपारि जातो द्वा सितानि
गिरि कूटा न्पति क्रम्य ॥ उद्याना न निच पश्य न अनेक का सार संपदः धर्मशगतः अभिनं द्युकि रात गहां आसे ब्रह्मानः ॥
॥ अनेक प्रथा पालि परिगताः पानीय शालाः संपूज्य दुर्जन तती श्रमन सामिनिदन् ॥ अव्याज रमणीया वल्ली इष्ठ ह
सन् द्युवनिता श्वपि रहरन् ॥ राम से तु मगमं ॥ तत्र च ॥ कृक्षाधिरा जो द्वय या कालिं द्यानी लया सह ॥ क्रीडन् धर्मया ह
ष्टे द्वारका यां भया निव ॥ ३॥ तरं गह स्ते पर्करीः कराय ग्रामु वे र्थिं तं प्रसमीक्ष्य वारिधि ॥ काया न दी सो त्सु लिङ्गन च
सयद्विवना रीजन ता यितीरगा ॥ २॥ अथ च ॥ सीता च क्षम्भिरानं दरम विनिः प्रीक्ष्य से तु च ॥ तद्विरहु न मणिमेलं रिह
तमिद्या सीता दूरु रघु लुचेतः ॥ ३॥ तत्र तु कस्य निख्यं थस्य वन्दु साक्षात् भया न पञ्चगाच लेन्व दुसती गत ॥ तत श्रु ॥ जा
ता मंदः इतए या भिग द्वन्द्व धेमार्गं काम पीत्यधेर्त्रै एव रक्षिद्वौ चित भ्रुकुगुलं ॥ इष्ठ तरलितमर्तकं ॥ सामिदशा
ग्ररसनं ॥ स पर्वत मुखा वत्वे कन संतात स्मितं ॥ प्रमाद सुद्राम भिनीय ॥ देव विषय विरसाप्य स्मान्नेत वरन्नि र्भवत्ये

मणकुलीभवति॥ अस्त्रेतत्प्रकृतमनुसरामि॥ देवस्पचरणयुगुलमश्यंयदथेयिंप्रयासङ्गति॥ एवमाभाष्टालंषि
 तमोनेतस्मद्भुत्यादितकोतुकेनारदे॥ ददोपिदेवर्णकामपीखद्वीक्षस्पसंवृत्तिरेयंभृंगीसंगीतभर्गिविवकुरंगीहु
 दयस्पलुव्यकदाणवेधः॥ किंच॥ भवद्विदितार्थस्पसमानिवेदन्तसाधनिकस्पषात्रादानप्रक्रिया॥ क्रगतातेभेष्मीह
 रणक्षत्तिनामर्दजकृषाभणमुनिकुलोत्तंस॥ अनारंभोमनुप्याणांप्रथमंबुद्धिलक्षणं॥ आरधस्वांतगामित्तंद्विती
 यंबुद्धिलक्षणसिति॥ नश्रुतंभवता॥ कुरुयोग्यमलमनः॥ माभवतुविशिष्कुसमसपिकरितमितिविविधातुनय-
 कोविदः॥ कथंकथमपि॥ तद्वत्तांतकोषकथनोन्मर्खनक्रेत्॥ सोपिसफलप्रायोमेमनोपथरसालदुमद्वितिनिश्चिया
 ह॥ देवक्रष्णसावधानमनःयारुण्याश्रेताहित्यसद्वानंतमाग्निर्लिपिमद्वेष्ठविकोमुदीभ्रमगतभ्रमद्वलच-
 कोरनिकरपक्षसमीरतरुलतवीणागुणक्षणनसमाकर्णनेकाग्रमनसिमयागदति॥ किंचिभिकरएवसंजाते ३४
 स्मिस्त्वंपर्वतःसर्वतःसंकारितचक्षरिभूरसामारमधर्ममधर्मधिष्ठानमयोचत्॥ आर्थेतःपश्यतुभवा

नृगमदत्रलसञ्चकः राजउललयः ॥ अग्निलवनमालः दिवसारसनालीलसञ्चमलोद्भासितः ॥ गरुस्तुक्षिसे
वितः ॥ सदाक्रोषभोगिप्रियः ॥ इंदीवरश्यामलकर्त्तिः ॥ अयमयमग्रतएवेत्यद्वीक्खर्वज्ञभार्मेणाकुलीकृतोर्यन्तर
न्वहमपि न्वेद्यभगवांश्चूनिधासरावभवेत्यालोच्छाद्यनयनेक्षक्षसाध्यातारन्द्वजयजीवेत्याश्रिष्ठाभिनंद्यग्ना
णपारितोऽप्यप्रियमावेद्यसीतिकटिकलिनं ॥ गोदावरीस्नानसमयतत्तीरविस्मृतपटीभवत्तुमसाराजिनवंधन
पटस्त्रवंतद्वात्याके वलमाकाशाएवसमव्यविस्मृतदेहभावस्त्रविवराकुचकलादर्शनेनावरितः ततः तेना
प्रिकथमयमकस्माद्गताविष्टवचेष्टतइतिवांकितमनसार्किंचिदपस्त्यविस्मयोज्ज्ञभमाणतारंवीक्ष्यमाणः यावसु
रतः पश्याभित्तावलुमपि क्षारमयश्येण ॥ नभवहं ॥ सन्चनाम्नापद्यसरद्विग्नदेवेनाप्योक्त्यगवेषणकृतपर्यटने
नदृच्छएवस्यात् ॥ यस्ता ॥ अमृतांधस्तद्वामानवाः ॥ अस्त्वेतदथश्वेषवाददुर्ब्यसनेनानेनवंचितोहमितिनिश्चि
त्यतस्यसरश्वकवतिनश्वकवर्तिनद्वज्ञभाणसहस्रपत्रस्य ॥ कर्टशोभमानकनकमालस्य ॥ पुरमेदद्वामा

वहस्यतरनिकटेक्षणमतिष्ठ ॥ ततः परं यद्युतं तदस्मां छात्रस्पकला लापस्य कुलत्रकलकंठी नामकिनरी वच्छी रु
 त्खविरगम ॥ अथतदाज्ञया हस्यायथार्थाभिधानाकलकंठी ॥ आवांतरे देवकुतोपि ॥ पार्वतीश्वरभिवर्चंद्राभरण
 भूषितं ॥ मेरुमंगमिवनभृत्रमाजापुरिगतकंठ ॥ विंध्याटवीस्तानमिवमृगशजो व्यसन्मध्यदेशाशीषाचलस्वरुप
 मिवस्कुरद्वजीवथाद ॥ नाटकमिवमतोज्ञाकं ॥ मनुकुलमिवलसद्भीरनामि ॥ रहुगणचित्तमिवकलित्तभरतागम
 प्रक्रियं ॥ कृषिकदंबमिवसत्संगीतज्ञानं ॥ नभृत्रवर्द्धमिवर्चंद्रमुखं ॥ माधवद्विजमानसमिवकुंतलोच्चासितुं ॥ यो
 चतमाविशसीत् ॥ तत्रतद्युभिताकुरवेषु ॥ चंद्रमूर्तिमिवसम्मान्यं ॥ सहस्रश्रवणामनित्रोतरानंददायित्री ॥ स
 त्वक्षणामोरांशुकरन्त् ॥ तथापि अनाकलित्तगुरुकलत्रस्यवौ ॥ अननुभूताशेषां ॥ अस्पृष्टकलकौ ॥ देषानुवं
 धरहितामज्ञाततमः संबंधजातपिकार्णचकामपिहस्यामणिप्रदाक्षं ॥ यस्यां नारदसदृशः केशापरश्चोहसश्च ३५
 ॥ देवनागमयोज्ञावेणीर्गुडछग्निश्च ॥ अर्द्धचंद्रत्वद्यंलत्ताटमंउलंकटाक्षङ्कदृष्टवंचसारंगधिक्कारिनयनयुग्ममनं

न॥रागोत्तरोऽधरः द्वापियूनिचेतः प्रसारोपि॥ चापापकारीभूलत्तमुग्नश्च॥ चंद्रभासरामरवशेभादेहैषिश्च
सरलोनासार्वदा: सरवीजनश्च॥ कुञ्डलीकर्णः रोमायतीच॥ रतिसंदर्शपंचयश्च॥ चक्रमंजलानामिः कुच्छयीच-
॥ दर्शकांतः कर्टः पाणिश्चगुरुमनोहरं नितं बर्षिबन्धरितं गहनसकोद्धासितापदद्वयीसीमंतकलितुमिंदूररेत्याच॥ अ-
नंतकदर्थगममयुलग्रुण्युण्युद्देच॥ विचित्रांशुकण्ठादितः ऋभागः सर्वविषयसंचयश्च॥ देवघश्चात् ज्ञातं साकस्यामि-
द्राह्मः कमेति॥ अथसारजस्यकातामिः समानदीलवयोविलासामिः सरवीमिः सहजलेयायुद्धिहरनितावदेवतेने-
वमार्गेणस्त्रीवसेनानामिववलीभुखभूवितानां॥ मेरुदेवीनामिवनामिरम्यकुचानां॥ दत्रगदाघातव्यधितगजेंद्रवन्नम्र
कटानांसुखनुततीनामिविवसानां॥ पुष्करावर्तयन्नीरद्यानां॥ आयणिमप्यनुग्रभावाश्रयाणां॥ क्षीणप्रकृत्यानामपिरु-
द्धद्वानां॥ विनतानामपिवयः संतोषरहतानां॥ अदंतत्रोभानितानामपितानां॥ जरतीनांचुकुलभाजगाम॥ हतस्तों
सांक्षयेनदीप्रविगत्य॥ सरसः क्षीरपारावारादिवरमासहसरवीकर्दयाविविधलत्तावलीमध्यवर्तीनीवकल्पता॥ क

स्मिंश्चिद्द्रुनीरुत्सोपान्तिरुत्तमात्मेः॥ नीरुनीरुद्गुरुल्लङ्घसोदाभिनीक्षणमतिष्ठत्॥ अथतास्तत्सखीषुकान्ति॒
१६ सिनयुमधुपानुमन्त्राप्राह्॥ अयेकांचन्ननिभभमर्त्तदाग्रके॥ उत्तरुव्युगिकागुंधविलसस्त्सस्मीरणः॥ तंतंतत्त्वोतिसे
तोषभोभोगींद्रसंततेः॥३॥ इतित्तुखातूल्लिंस्तायांराजपुञ्चांअन्यापिकाचन॥ प्रथयदंतक्षतदूयमानाधरविंगा
प्राह्॥ अयिराजनंदिनिः॥ निर्युक्तिंजङ्गर्धांधसारंगगणसंभिनी॥ कुलकंठचयाकीर्णकानेयंसरसीसरिव॥४॥ हंससा
रसचक्रांगचक्रचक्रैरलंकृतः॥ नयनानंदनित्यः कस्यनस्याज्जाशायः॥५॥ इतितदिकिमपिध्यायंनीवतस्यास्त
इत्तालायश्लोकमिवेतस्याः निरोषश्लोकदूयमध्यनाकर्णस्तितासा॥ अथसासखीविहस्यधुनःप्राह्॥ अयिधरानायक
शारीरजन्मानंतेहदयतंचित्युप्सिः॥ यथ्य॥ नीरुनीरुदसजायः वांखुचक्रगहाधरः॥ रत्नाकरंगजानाथः कंसनामेंद्रके
सरी॥६॥ राधास्तनन्यस्तकरः सरागिजनाग्रगण्यः किलनंदजातः॥ सकंसहंसातकुदंउजातहर्हरिः कांचनरौल ७६
धीरः॥७॥ तद्विततेदशायाः अंगीकुलंचानेनजनेनतन्नियन्निरविराङ्गद्यतितेन्नितितं॥ त्यजक्रेश्वरंकुलयसत्यतां

गिर्यस्पृजनस्य यत् ॥ सितिजलजसदेशादेह कांतिर्धरणिधरेंद्रशरीरजातजानिः कलयति सहस्तनीरजं ते हरसदृशः किलराज
शे रवरश्च ॥ ३ ॥ यश्चधतचक्रकांखतया धीरतया च अरिदरकरः ॥ राजहं सतया अहं सकलाधीशतालं कृत इत्यहं कृतिराहतः
किंच ॥ कलहं सश्च कलहसान्दर्भांगीचुकार ॥ चक्रीचनगरस्तिकलितश्च गपिराजताश्रव्यचर्यश्च नगपिराजजाताश्रव्य
चर्यश्च ॥ यं चात्मा इतनीलं ॥ ज्ञात इति ते तरटीष्ठित नया पिकरसम्प्रियं ॥ जयसन्तचेतसं ॥ दाशरथं कृसंन्यजानंति ॥ ये
ननयेन रंजितः विलजनः ॥ यस्पचत्त्वीणां च द्राचलकांतिहारीस्तनः आस्पन्व ॥ सरलताङ्गधागीः कंडरुद्धलीच ॥ किसलयस
हतः सराधरः धरसदृशः स्तनः ॥ यस्पचाधिकलक्षणाः गायनाः जनाश्च ॥ अधिककेलित्तद्याः क्रीउद्देश्याः गिरश्च अधिकं जा
तरागः अधरः लीलाहं सश्च ॥ अधिकाननान्ददशः हरिणः श्वियश्च ॥ अधिकरंजकाः सात्त्वाः गिरश्च ॥ अधिकं धरासक्ताः हाराः
कर्षकाश्च ॥ अधिकं दराराजिताः अरथः इंतिधनरुद्धसश्च ॥ अधिकारिजनश्रियः उसंतिनलसंतिच ॥ अधिकरणरसकाः
रथिकाः ग्रांथिकाश्रस्त्रियश्च ॥ अधिकासारश्रियं दधानानगरीदेशाश्रघनश्च ॥ यस्पचारिचक्रखंडकचारिचक्रं ॥ अगरागसः

सन्दर्कः सन्दर्कश्चराजति॥किंच॥ यस्य च सधिका नंदः राजनी त्यां रतेन् ॥ चरणजाता गंगा कीर्तिश्च ॥ चेत्गुणैः रतिका
१७ ले रुद्रीणां रथे राती नां ॥ चेतः कलित आनंदः दया कृष्णश्च ॥ यत्र त्रासति धरणी ॥ कृष्ण केशश्रियं धन्ते कच्चरनुना ॥ राजहं-
सन लसस्ति हस्तश्च रुद्रीणां ॥ अरिष्टियः अ केशः ॥ हरिज लजासन श्रीकंठ दद्रायं दद्रायं ति ॥ अतिलससंगरहितता
ते लयं त्रायां न रुद्रीणां न विसेना नां च ॥ सतनन हर्षकः घन कालः न रुद्रीजनः ॥ चलता दद्रानं न वेक्षी इद्वे लेचन चेत सि
॥ किंच रुद्रीणां कांति: कृनकं ॥ स्तनः करकः ॥ कंठः जलजः ॥ नेत्रं न लिन्नं ॥ आस्पद सरस ॥ स्नेह रुद्रानं न दनं दनः ॥ रागो न दी
नः ॥ किंच यारस्तः अ रातयः ॥ धृत कुव्रारसनाः आस्पदाः ॥ अरिष्ट कारणं दधि ॥ कर्णं द्रेष्टे द्रकर्णं न चिरं तन कथायां ॥ हं
सानं सहस्रासेऽहु केये ॥ राक्षसानं दः शरद्रये ॥ अर्थात् सति: व्यासत्र निर्वित कानां नार्थासन्निः ॥ गीतानं दश्युती नां न गीतानं
दः ॥ सहस्र धारणा कांक्षा कृषीणां धृतियाणां च ॥ किंच ॥ लस झीजा निरुद्रीजा लग्नि धृतियाधि कजाति जालं च ॥ सदाज्ञा १७
निराष्ट्राणि अग्रजाति जातं च ॥ अलंकृता यंत कथनाया सेन ॥ सदाया निसंगता निधन गहणि च दद्रया निच्छरथि कृचकं चे

ति॥अन्नांतरेयासांचलं तोदत्ताननेन्नांताः॥धृतिः के॒शः नहा॒सा॑ः वृहृ॒यः नुकृ॒चन्तु॒लं॥वल्मी॒वदनेनोदरे॥भुग्नताम
धर्देशोनकुंतलेषु॥तासांतुमरदूनितानांभिन्नभेरिस्तमानः कोषि॒धानः ध्याकुली॒चकारससर्वी॒कर्दयांराजैकन्यां॥तथाहि
॥अयेऽयांवांवरमणिमपि॒भ्रीष्मकिरणं॥षड॒षष्ठ्य॥चंडकोषोभू॒षः॥यासः पुरोशीद्वंग्रहणशुष्कांशकगणं पे॒टिकांचुरा
जभाय्याः॥हर्षकारणं पंकजेऽन्यं खंउयाछाष्ट्रेभोमिरापूर्वकुंभं॥मरक्षिरोभागे॥भणममिरासजकुमारी॥आका
रयाकारय॥रचयुप्रणामपरिपाठीरमायाः इतिउत्काचनिरयं यांराजकन्यकायांपुनर्किञ्चिल्लोपेननिर्देयाक्षराणिविस्मृ
खकिंमयाग्रेगंतव्यमितिरभसाद्यमधायभुहेनिर्देयाक्षरसंसर्गद्वन्दतायलयः रयेदमुद्ग्राममितीयजोषंतरुः॥तत
श्रेयराजपुत्रीशोनेरुथायघनसारसदशेनकेव्वकलायेननभोगयोग्येनरुपेण॥अतिसुख्यादशाया॥अर्नगरागोज
लेनवपुषा॥नाभिस्पृष्टेनकुचमंडलेन॥भत्तुरुक्तं दरेणभूषाजालेन॥धवलसद्वोभेनमानसेन॥त्रोभमानाभिर्ज
रतीभिर्युद्गतीभ्रश्चपरवृत्ता॥त्वावेश्रवणतीलेनपमेनयोजयंती॥अपांगमाशुग्ंचेतस्ततः प्रेरयंती॥मुदार्पीनंप

योधरमंडलचंद्रेणसघदृयंती॥ चंद्रभूषगमपिकरेष्वस्त्वापयंती॥ वशीकृतसकलनिर्जिरकर्दवायथागतं गतवृत्तीती
३८ रुक्षातस्यांकिन्यसिंहृतदचनायां प्राहस्मनारदः॥ अथसवितरितीद्वेष्वृतेन प्रयोध्यमानकाल्यपनमः॥ देवस्पृदश्च
न सख्यमनुभवितुमन्नागतोस्मि॥ देवकिंचिदयति॥ श्रवणादेवसाकिंतिरलयसितवचेतनांभाभवतरलः॥ तरलः
हारमध्यमणिरेवनाथकोभवति॥ वपुमान् गतिष्प्रत्युच्चरुत्॥ अस्त्वेतत्॥ देवकथितकथनीयं॥ दृष्टादृष्ट्व्यः शेष
धिः॥ तद्वनुग्रहाणग्रहाणशिष्यः साधयासिनारायणाश्रमसिति॥ उत्थश्रीप्रियासेपिसस्तोकहासं॥ महेषी॥ अपिना
मज्ञानंकिभवताकुलभिधानारिकं दस्यायुमानसम्प्रबुद्धिगुणजालस्येतिवदतिषुनः प्राह॥ देवभजकजननिर्ज
रागम॥ अहोल्लचप्यं॥ अहोग्निल्लासः॥ अहोन्नातुर्य॥ अहोरमणीयतारमणीसुणेरितिजाताकस्मककेनक्षणं क्ष
णं प्राध्यान्हकर्षयककरणव्यग्रतयाक्षणं भवदृश्चनाभावं चित्तातातातः करणतया॥ क्षणं निररोक्षेन्नेषाभियोगद्वति ३९
यातं गमयतोममेतद्वयेषानसवत्ताइयमुक्तिरपकारवतीजाता॥ अहोकिंकुर्मः मुनयोवयं अपवर्गयतिमुपगै

शामः॥ तथा हि ॥ विष्णुधेयो द्यैष द्वा: संगयो ग्यास्तीर्थक्षेत्र रजा न संसे ग्नं च ॥ यो गांगा नां साधनं तत्त्वं निते लेखारीतिः श्रे
य संज्ञाय तेनः ॥ ७ ॥ किंच ॥ किं यो ग्ये यं दृक्षिता जने न सह यावसं योजनं ॥ अथवा ज्ञात्या वा किं रुद्धं देवस्य
कृतविद्या ह स्य देवकृत्याणीविजयीति शृणुति ॥ देवो विष ॥ क्वे थं भवेत् ॥ क्वा विषेत् ॥ कथं जानामि ॥ कुरु वा पृष्ठामि ॥ कः त्रा
मयति माधुर्मति विंता सीमं तित इदयः ॥ दर्शित शुष्क मुख विकासः ॥ तत्कालो निता लोपे नर्द दिवि सर्वयो वभूव ॥ ए
वं संति मार्कं द प्रव्याल तु वनस्त्रिवत मन्त्र परभृत महि लान्विरत रोद नित पर्वन्तर्मस्वरां तरित निता रुत पर उरुषं सं
केत संरावयं चित गह पतिः ॥ आरामरमाप्रथम तु महोत्सवारं भर्मगल गीति काषट नाविरत लोल लोलं वृत्ति नीक्रति
संभगप्रं कारश्रवण समय संस्मृत श्रवित नाय काहि ते काय मनीषान्मश्लस्ति मज्जनागत यो वृत शताली ककन क शा
ल भंजि कार्पुजर्जित मंजर्ज लनिकुर्ज वलिथित संवर्ण मुख रीत टः ॥ प्रियजन संकेति तदेत सीघन गाम्या मिनी शमु
ख कामिनी ग्रह यादु यामिनी चरस मानया मिनी करा जपु रुषगहीत निज करसंस्पर्श सिंजात साति कमा वग्निथि लित तत्क

रक्षिद्धिनिगतललनालोकाचलोकनसुदितातरंगभुजंगनिकरमंस्तकतमदनकृतकलंवकदेवः॥वनिताकुचाभोग

३९ इवबहुसरोजातसमृद्धिः॥वीरद्यपरंगनार्जकरः॥हिमगिरिरमदकलकंठीरवयासिनपथिकः॥सरस्पतीदेहश्वाजा
तिभूषितः॥वनिताजनइवरसात्तसहितः॥रत्नंसकलकृतुनां॥प्रत्यंभागधेयंसतीनांस्तराजीवोपिस्तमनःसंदोहश्वा
धितः॥अझोकफलोप्यस्तमनाः॥कुसमाकरत्वाविरासीत्॥अथर्तंहस्तादेवोप्यन्तरयत्॥अहोरमणीयतावस्तंत
स्य॥आचायेनिरनागमस्पृष्टिमप्यरुद्धीमानरुभेषजंकातायुक्तविलगस्तोकचरितप्राचीनभाग्योदयः॥यत्वागत्यस्त
तास्तपहृयुरुविसंपादयिष्यन्तमत्रांसंजातोकलकास्तासुरमतेराजद्याःसंप्रतं॥१॥अपिचमंगोमानेचकशो
भाकुचेविन्यक्ताविनेसारसश्रीर्वधूनां॥युक्तेताभिजीविनंदेविवुक्तेपंचंपुरयाश्चर्यन्तर्येणयेन॥२॥इदानींहि॥कलिकालं
कृतमन्येयज्ञगत्यमनोन्वितं॥माधवोत्तान्यथाकस्मान्माधवीजालकावृतः॥३॥तदन्तर्नारदेश्वरणविदीर्णकृदयस्पम् ३९
भगवान्धत्तस्माकरत्नपत्॥सारंगप्रियः॥कनकश्रीविद्योतमानंदीरःमाधवरवशारवचन+ण॥यदनुग्रह्यदहम्

पियोगीभवेयं॥यद्युभचैतनौपिपन्नगाद्विर्गीकृतविषुलमितंवद्वदृश्यते॥अस्त्वेतन्मूर्गयाघाजेनवनभूमिषुविनोदया
मिमानसमितिविष्णुया॥बकुलप्रालप्रेरितवराहदत्तेनकिरातसेन्वेनसह॥पघवूहमिववलसक्तेसर्॥वेद्यमिवतिरस्तु
तयातगर्विगंगाप्रयाहमिवार्यविर्तद्विद्वं॥उत्तरगोग्यहणरणमिवस्तथकर्णं॥वर्णसमूहमिवद्वत्वदीर्घधुतंसंदर्न॥निच्छ्रवथमिवगं
धर्वश्रेष्ठं॥वज्ञिजमिवभांडभूषित॥कर्णाटदेवगोरसमिवमेघपुष्पसदशं॥वाग्लनमिवसुग्रीवपरिपूर्णितं॥मदनमिवप्रानस
संभवं॥प्रथममधुकुलेषु॥द्वितीयमुच्चेःश्रवसा॥ततीयंयातगरुडयोः॥अट्टवद्वाननमिवराजनंदर्न॥नीलंकणीश्वेतंसु
र्खे॥संपातिनंशमनेहयमारुद्युपिनमायासीत्॥ततःकेचनकिराताःभग्नकीचकाःभीमाःशत्यान्दारयंतः॥क्षिर्वंडिवुरो
पिनोभीमाःद्वेषपक्षधराश्च॥श्रगालभयकराःकृस्माःनागन्नासकाश्च॥पुंजरीकद्वेषिणोदीषाकराःपरिधिकापकारिणश्च॥शूल
हस्ताःमहाकालाःउग्राश्चचनरुधुः॥तदातुकेचनजरासंधाइववकोदरंताउयंतः॥केचनकर्णाइवशान्तयाअर्जनमुमूल
श्चितुमिष्ठंतः॥केचनरुद्वाइवगजांदूलेनदारयंतः॥केचनकवयद्वप्रासेननानाशुकवीत्वद्वेजयंतश्रेष्ठः॥किंच॥रवज्ञीख

प्रिनं॥कंसुकिंचुकिनो॥चक्रीचक्रिणं॥अखभौद्भवं॥रक्षीकोरकासं॥जघान॥तद्दुभग्नाकुंभाः^{कुंभेति}कुंभाश्च॥नष्टपत्राः
प्रक्षिणोवनुलताश्च॥मृदितदिजाःदृक्षायनगजाश्च॥नाश्चितद्वावरावनमुवलटाकाश्च॥जिन्दुपुष्टराःपुष्टरिण्यःश्रिष्यश्च
उत्पादितनेत्राःनगाःनागाश्च॥आकृष्टजीवाश्रापामहिषाश्च॥रवंउत्तरकंधास्तरयोव्याप्राश्चबभूतः॥सन्चमृगयाव्यापारःरव
णद्वन्लकूवरंदृष्टिरंभर्त्॥षम्कालदिवसद्यसरःअपुंडरीकं॥प्रभातकालद्यनमःअकृक्षं॥कालीकरवालद्यभूतलममहि
र्षं॥युधिष्ठिरद्यभारतसेन्यमञ्चत्यं॥अरुण्यनकार॥किंवुहुना॥संजातसंभ्रमैरेवनिदेवेतानांदैरमंदभयकंषितमानसेर्यः
॥आकर्णितश्चकितसिंधरसिहकोलःकोलाहलोभमृगयाजनकंठजातः॥३॥मृदितपृथुलकुंभार्खंउतरम्यद्विजदाता
ता॥आयासिततनुलतिकारतांतलीलाबभारवनभूमिः॥४॥अत्रांतरे॥गजसपिकुंभोद्वासितं॥नीलमपिकेसरिद्वेषिणं॥अं
जनाकृतिमप्यनुपसाकृतिं॥कालमध्यगिरीद्वाकारं॥गरुडमिवपक्षचरं॥सूक्ष्मिवाग्निलासमवपरिषतं॥त्रोषुमिवसदानंतं॥ २०
गिलासिनीजनपिवश्चनरनुंवितकयोलमंडलं॥मन्त्रदंतावलमालोक्य॥अर्जनबाहुसहस्रनिरुद्धवनगजमदमलिननर्मद्यप्र

वाहेऽपि सहसा निरुद्गति प्रसरे: तदृक्षन खक्भम्लैभिर्दूमल्लेः दिरेयनं मृषा किं च दंती ॥ मारीच नामा गक्षसः सारं गरुषे ण मु
निर्हेस नाय संचरतीति सारं गोनमृगः ॥ किं तु महामृग इति ज्ञानं ॥ अथ वा गजा स्कर एवायं उत्तरा कुवलया वीउः ॥ देवेना पि-
त्ता तएव स एव गनविष्यः ॥ यदत्रैव कोषिष्व वता कारदति निरुद्गते किंचिद्दूसन् ॥ आः किं भणत मृदाः ॥ निर्गुलभुजवुलप्रसा
रेषु रामश्री वृद्धवासः देवेषु अन्नलोद्गुति भार्येषु ॥ पार्श्वस्त्रितस्कारी वेषु जयस्क काकथा तादृशा नामापानां ॥ तिष्ठते तत् ॥ करिकी
टः कश्चिन्मनुष्याजितवराकः तन्मिः सरतमद्वाणपात्मुवदति वदन्नैव वाणमुमोन् ॥ युक्तं शारक्षपत्रिताय स्माङ्गुणविचक्तो
बभूव ॥ किंतु ॥ चित्रमिदं यत्यक्तः श्रीपतिनामामार्गेष्वदान्वेन ॥ ॥ तदैव सोपि द्विरदमणिरणीयसा भयेन दुतं दुरुवे दूरं ॥
कराग्रलभ्नज्ञारः ॥ पुष्कराग्रेपतन्नैजेश्रीमान्कृष्मशीलीकरुः ॥ चित्रचित्रमयं मृदः पुन्नागो द्रवति स्मृसः ॥ ॥ ॥ रुद्धाने
खदुमातं गजातेः कृष्मविमुखयभावः ॥ देवोपिष्विहाय किं रातन्यक्रतं गजमनुर्भस्तार ॥ सोपित्तस्यामवृत्थायां धीरधीरसंचार-
वासिनावशीकरणविद्यः शंगारशाली ॥ चरभोतुं गस्तननास्तलीरः ॥ श्यामानां संदर्शणां महिलानां च गणेः परवृत्तायाँ

कस्यांचिद्भूमिविपप्रातगजः कटाक्षश्चश्रीनिवासस्य ॥ ततश्चेयमदुत्तायति दृष्टा ॥ स शंखचक्राबुजयाणिद्वोभायात्रास
२३ मुद्रेजितराजहंसा ॥ लसत्रसोमुद्भासिपयोधवश्रीनून्नरमायाः सहचारिणीस्पात् ॥ १॥ इतिगिर्ष्वित्यसंजातसाहिकभायः ॥
कर्थकथमपिवारमाभिमुरवीभूयययेहंतीयुक्तः श्रीनिवासंभूपालश्च ॥ तदनुभगयावत्तांराजपुत्री ॥ अयिस्तमतेलंबुकं
पश्य ॥ उन्यादिनिमदनकलिकेपुंडरीकुरुक्तुय ॥ चपलेमञ्जिकासरमहिषीप्रियंबधान ॥ कोमलेमालिपिधिकृटकीभवसु
लागनेत्रमुसाटय ॥ ललितसामांसदृशाहि ॥ गृहीतराजीवजीवनेकृत्यासि ॥ उस्तगभित्ताषिणिरक्तंमात्यज ॥ विश्रातन रुत
यनेत्तन्वदलयकदलीना ॥ प्रमादद्वीलेकोत्तंबकंचुगहा ॥ इतिमृगयाभिवचनविहगरतीत्तमनुभव्यतीमिः सवयोमिः सरवी
मिः यरितांद्वलोक्य ॥ तम्भिकटरघुस्त्ताषिततुरंगश्चित्तयांसास ॥ अयेऽमामेवाहनारदः ॥ तथाहि ॥ अस्पाः नागसदृशी
वेणिकानकुचमंडली ॥ अगुरुविक्षेषकान्दद्यिललाटमंडलचरित्रं ॥ अंजनांनितानेत्रयद्यीनमतिः ॥ पद्मवप्रणयिनी २३
अधरद्विः नस्यहा ॥ अतिलसत्समनोहरिणीकुचद्यीननासा ॥ नक्षत्रेशमनोहर्मुखंनरूपं ॥ अरंभासमानंवयः

तोरुकगुलं॥कुवलयमनोऽन्जपननकरद्युर्यं॥तगजानुकारीगुणःनगतिक्रमः॥अरत्तेतत्केयंभवेत्॥प्रायेणचंद्रधन्वंतरि
कल्पादपारीनांसहे दरीरमेवक्षीरपारावादेवोपन्ना॥अन्यथाकृथतेषांगुणगणोस्मान्तथाहि॥अञ्जनादूषान्यस्यन्दृ
स्पशुणोतेत्रयोः॥सरागस्यपारिजानस्पकुचयोः॥जेवात्कस्यधन्वंतरेसुरिव॥दिघुनागस्यैरावतस्पवेष्यां॥मधुनोयाहृण्णः
अधरे॥रंभायाःअप्सरसांभूरुभागे॥गोरस्पोद्धेश्चेत्त्रयेतत्॥किमेषासंदर्भशरशरव्यतांप्रापिताकेनाष्टिभवे
त्॥आंकःसदैहः॥येनास्पाःशरच्छंद्रशर्णप्रापितेगर्वमंडलेसर्वीजनरन्वितोमगमदपत्रभंगःकुरंगश्रमंजनयति॥सहि
पांडिमेवेथंस्फुटंजल्यन्विति॥किमनयाप्रकृतानुपयुक्तयान्वितया॥प्रथमतावदेतद्विचारणीयं॥किमस्पामहमिवमयेष्ठा
क अनुरक्तावानवेति॥अथयाकिंतद्यापिनानश्रीयतेथसम्यथाकूणितमन्विभागेनवक्षषासव्याजंभामियंपश्येत्रिरुद्दीपिको
ग्विकारःकथमस्पाःप्रसरेदंगेषु॥स्येदलबमुक्ताजालकेरलंक्षियेताभिनवस्फटिकमित्तिधवत्ताकृपोलपाली॥कथमुन्न
भयेदुत्तरंयासोरोमहषेद्विरः॥कथंनर्तयेद्विक्षणानिलङ्घवत्तामूरुकंपः॥कथंशश्चाथत्तीभवेनीवीर्वधः॥कथंभुवमाल

खेच्चरणनुखमणिः ॥ कथं प्रस्पुरे दा प्राव्युष्ण वाराद्विन्तरं गच्छ भरं मेदक्षिणं चक्षः ॥ कथं यानि भेष्मीहरणकाले शुभानिनिभिता

२२ नितान्येवेदान्तीपश्यामि ॥ कथं हूरादेवमांशितो व्युरमात्तच्च ॥ स अब्दं गमते न सर्वीकर्देवे न परस्परं मंदसंदहासमाल
पितं ॥ कथमनयानीलो मलदलाहु सैतेया ॥ श्रितपो तकृतालयालनिकटदेशायानितयासककणज्ञणकारमन्यस्याः करकम
लान्मांचुतं च भुक्तुर्मुक्तुः पर्यायिया वृत्तकं धरं पश्यत्याः अग्निद्विनिगुरुच्चन्त्रिन्त्रिपटमाकुच्चितभ्रुनिर्भर्त्सितमिवकिमपुष्टिर्दृष्टं
॥ अपितामदाहशक्तिरुत्पद्येत्तन्त्रिकार्य ॥ कदाचिदपिवानदेव वर्षमंत्रजपसनाथाद्वदनारविद्यन्तिः सरेदलीकं वचः ॥ कथम
रुद्धानेसक्ताभवेन्मन्त्रितवृत्तिः ॥ कथं मदस्य भोग्ये यस्तकं न्यप्येतादशालावृष्ण सदृशं स्थापयेद्यथाः ॥ एतस्यागुणाकर्णनेन श्रव
णानं ददृश्यत्वेन हस्तानं दोनासीद्विवासः पंथाः ॥ भगवन् कुसमायुधमाजनयभणमुद्देगंतावन्निविषयामि ॥ पूर्णं द्रदर्श
न संतापितनेत्रपुगलं प्रत्यंगदद्वनेनास्मिन्नायण्यस्तथासरसिमुखजितनं द्रमसि ॥ कांतितिरस्तुतकांचनमहसि ॥ कुचतुलितच २३
क्रयाकवयुसि ॥ तृतमन्मनसि ॥ अभिजातकन्यकामणो ॥ अथवामकरध्वजेन दत्तदर्शनावसरस्यापि ॥ आनंदवाष्पकलयानि

सद्गुरवचालोकनसामर्थ्यं॥ अरत्तेतदपि कथसंभाषयामि॥ अलध्यागवसरः स्त्रूक्षुक्कोनचिछारुं समिश्रितधियापि शिवा
रणीयमिति॥ यतः॥ एव हितस्ता द्वाहोः कालस्पविस्मृतारवचुस्तायुग्मिजनवशीकरणकला॥ इत्येवं चंतयज्ञश्रीनिवासे॥ यज्ञचिद्रा
जपुन्नीसरवीकंचनवृश्मतंगजं वृत्तोवप्राह॥ अथिभर्तुदारि केषथ्येनं मत्तदंतावलंसयं वचुनारदप्रोक्तो गिरिगहनचारीपुन्नागः
॥ यदित्यपि करं प्रसारयेत् कलेशरणं॥ अथवात्मपिलसञ्चालीवासितानात्र तवृभयुक्तेशः॥ तदस्ततोषाद्येवतावृद्युद्धितीमुखः
मदनान्विर्गत्याकुलमवित्यां॥ तत्र कोवाडपायद्विति॥ तदाकर्ण्यस्तोर्कहसनिसरवीयर्गे॥ अलमलंचपलभाषणेरतिजलीकको
पकुषितायां तर्जयं त्यारजस्तायां॥ देवे श्रीनिवासे पिकत्याणीयमेतस्याउक्तिरमृतासारमाधरीसोदरीराजस्तावयस्या
याआश्वासद्यमित्यमदनमहाभुजंगचुंद्युतस्यमेमानसमयं प्रयुक्तिलितो स्मार्कवागुस्तरः॥ अतएवं बक्तव्यं॥ मदनमहान्नहयस्त
स्पसंबद्धसंबद्धकथने कोरुधिः कोनिषेधः इतिश्रित्याग्यराजस्तासरिवक्तिमियमवलेति भत्तात्रासयस्ति॥ सान्तुत्रोरुक
रयालात्मदुक्तभयस्याभूमिः विधायुधपरिष्कात्तान्॥ तथाहि॥ यस्याः कुचश्रीकश्रीयं वहति॥ उत्ताटमुंडलमर्द्दन्द्रुंडसंपदंध

ने॥ चंद्रहासशीलोकलयतिवदन्॥ कुर्तलसस्वत्मीस्तीकरोतिचेणिका॥ तदलसेवं विधभाषणे रेवं स्थितेपियदितेभर्त्तदा
२३ रिकायाः सनोजातभयं तदहृक्षणादेव परहर्तुशक्तः इतिवदतिकाचिल्लभीतां बभाणग्न्यमदनकलि के॥ श्रुतं किले
तस्यकिरातचक्रवर्णी नोभाषितं तमूलभवतीकिल्लयद्वत्तरत्यवास्यवागुकाङ्गः दत्तांतराणां पुरुषाणामेतादृशो वावप्रपंचो
दृश्यते॥ तदसंबद्धप्रज्ञपिनीखमेवात्रतिष्ठ॥ चयमेतां भर्त्तदारिकामादाय भवनं गण्डामः॥ यत्कुमारिजनविरुद्धाचारप्रव
न्नामः॥ सत्यस्पनुरागेषश्यतियूनिनावेक्षणं॥ उद्दिन्नेष्वरोमकुलकेऽवग्निथामार्जिकशलेन हंतुमिष्ठयुभिसते पितृ
ऐमनोभावाप्रकटनमित्यादिकुलकन्यात्तक्षणमिति॥ एवं वदत्यांतस्यां सत्यमाह प्रियसर्वीतिनं दिततद्यनिराजपु
त्र्यांसाधिकिंचिल्कुपिते वाह॥ अयिर्शंगारमजंरिसुचस्त्रिविस्मापितवस्त्रिष्ठकलभेऽपराद्धमया हृतासत्यभर्त्तदारि
कायाः॥ एतस्कलमविशदेवानुभवं तीभर्त्तदारिकां द्रष्टुमिष्ठसीखल्लाचविरतचन्नायां तस्यां देवे श्रीनिधासेपि २३
उन्मत्तकेनमदनेनविस्मृतवाच्यावाच्यविस्तारे॥ अयिस्तर्दर्शमिराजस्ते॥ वनुसामाकुरुमुग्धेकुरुरुभेवरति

निरस्कारं॥ कर्णिना कुचयुगतीते भवतु सरोजा क्षिप्रान संमात्ता ॥१॥ इति याद्वद्वितीय देवका निन्मारण यथ पराज्ञर
द्वासीराजं गता प्रेरता ॥ गत्य भर्तु द्वारके देवीधरा ज्ञापयति पुष्प्या वचया गता या ॥ भवत्या: कारवलु वेत्ता जाता ॥ महाराजः
प्रतिष्ठालय वित्त यागमन मध्य वहारा थरित द्वाग छशी प्रिंया मोगह मित्तका वती ॥ ततः पद्मावती ससर्वी कर्तवात रलत
रता राया दृशा आव या दृश्य सव्याप्ते जे श्यंभी वना स्त्रिता ॥ भगवान वित्त लटा क्षार्दु चंद्र द्विषित फद्यः किंचिद्वृय माने
न मनसा वातो जीवनी भिवपश्चादे वो पुर्णतु मिष्टंती चेतो दृग्नं वला द्वारुष्य ॥ संदृव मारी च नंदने ॥ दृधिर इव संज्ञा
मवहारा शालिनि ॥ कश्य पद्यो त्वं सन्मरीचो ॥ ऐश्वर्य वण्डवे धिकरो द्वासित पुष्करे ॥ घर्म कालाध्यनी त इव का मितद्वा
ये ॥ अगवति नित्रभानो चरमाचल द्विरवरमारो ह वियथा रुद्धान मागत्य ग्निसुज्य किरात चक्रं स्यामिसरः पुण्यजले षुअक्र
म कृत संध्या द्वारुदना द्वयश्य व्यापारः ॥ कृता कारयुस्ति रेव बुलमात्ता कल्यित पुष्पशयने निविष्टः ॥ कृति सरसमा
र्वाचारुभेदीं कुवर्णीलिततरपदां चिंतयन्माजपुत्रीं ॥ कृति मिहवरकांता रुमुको वेकटेशः कर्णिरवन्मन्त्रिद्वा

मापसशीनिवासः ॥१॥ इति श्री नियास विलासे द्वितीय उद्घासः ॥२॥ ॥ अथ कथं कथम् पितिर हवेदना भूयिष्ठं का
लं पापयति भगवति श्री निवासे ॥ कर्मचिकुर वलये व्युसं कोचकर प्रसारे चक्रानुराग रहि ते भूपद्म निष्ठ भवं गतवति चंद्रे ॥
यति ब्रतो वित्त व्यापारायामि यकृत निजनाय कानुगमनायामवर्णाय ॥ उलभस्माकं कलं किनोऽस्य राजः से वाजनित
चलस्करवे नेतीविष्टुपद्मवत् क्षणदीनेषु न क्षब्देषु ॥ इदमेव प्राप्तकाल प्रतिक्रियास्माकमि तिविज्ञेषु वनुषु मुद्रितम्
र्हं निवसत्कृतस्त्रियहेषु नीलोल्लासेषु ॥ सजहं सतयो भयपक्षस्मानाच्युयमि तिविः शकं संचरस्कराद्येषु ॥ समनो
दृग्निशो भित्तानां किं भयमस्माकमि तीवसरत्तिश्रीवगायन्स्कमिल्लदेषु ॥ तदेकवारणेषु द्वै जेषु पुनर्लुदयमाकां क्षमा
एष्विवत्पस्तीताप्राप्तेषु चकोरेषु ॥ गते पित्त्यामि निधेयत्यागो नो वित्त इति निश्चलप्रकृतितयेवनद्रवस्कचंद्रकांतम्
ग्नेषु विगमसमयो ज्ञेभमाणकोकशोक्तनलप्रभापट्टेऽवारणदेहकांतिजालके: शोणी कृतासदाशिरशास ॥ प २४
द्विनीनामयं विकासकाल इति ज्ञापयंतीष्विविकसंतीषु कमलिनीषु ॥ उद्घाटयत कपाट ॥ परिष्कुरुत वीथिकां ॥

दधीतर्वदनमालिका ॥ सकुरुतशरीराणि ॥ किं न जानी धाय मय मागत एव भग्यां शिवभानुः पुरस्फुतस्य भानुस्तो
षयते तिप्रकं पित वेत्रा ग्रुपुस्त्वा पिका रानुरूपभान्चरस्त्वा भटे ष्विगतव्रतव्रतसंचरस्त्वा प्राभाति कदरफुत्त्वकमलसंसर्गकिषा
य पवमानपोतेषु ॥ अभ्युद्यतपुंजरीक्षीश्वासरस्त्वाद्यविभवः ॥ परिमुदितमन्तस्तार्णेगसहस्रपत्रः ॥ पूर्वतर्वदेषाकरसजा
नं निर्जित्य अपरद्य भूपः ॥ शूररथ्याति रमणीयः ॥ प्राप्तमहो दयः ॥ परिष्कृतानंतः ॥ सकलजगस्त्वा कर्मपरिपाकद्यमूर्ति
मान् ॥ ब्रह्मीमूर्तिः तेजोभूमा ॥ पूर्वदिक्षावृष्ट्यसीमा ॥ शोनेः शोनेः रुद्यतास ॥ नृत्यान्तश्च ॥ अंतिपुष्टरीयं ॥ नृसिंहजयं तीयमिति
॥ कथमानसंकल्पातां ॥ तीथेष्विजीविनां क्षमेकरात्तद्वेदः ॥ क्षमेकक्षयेऽपि केति ॥ जल्यतां द्विष्टद्विजानां प्रभास्त्रानसमयव्यग्रे
शुजनेषु वस्त्रं भाजनं गमुषिखाद्येवदीयते ॥ पुण्ड्रेषु मिति सांख्यतनातरंतरं लकड़तयज्ञो धवीतयाच कानां चेऽपि कार
त हरिद्रो निकटूजविटानां ॥ अत्रेवं पाठः ॥ अस्पायमर्थं इति तारंतरं पठतां मासपेत्राणि कानां ॥ मत्यं नदत्तं मत्यं न दत्तमि
ति आक्रं दत्तां गर्भयाच कानां जातमिति वास्त्रानकरतलिकानां रूपाणास्तिकधनि कानां ॥ त्यजमां गजिल एव विति

स्मृताश्रीमुद्राहाय नितोपरिपत्तिवराकेणमागेद्द्विषितः ॥ प्रतिपालय मदागमन ॥ विज्ञाते यते शिष्टता इत्यादि प्रकारेण

२५ वदतांजनानां भगवत्याः सुयर्णमुख यश्चिभयत यैज्जंभमाण कोला हते नोहुद्धः यथाविभिस्तात्मा ॥ गिरिसानुग्रहं च य स्तमन्ताचतादशी ॥ यस्यमेत्रीजगस्यारान्वद्यः कस्यवारविः ॥ १॥ इति मनस्यालोचनतस्याकृततपत्रमंडलः ॥ राजकम्य ऋषियगद्यमानमनाः ॥ केन चिन्मरालकनामकेन नमसुहृदासहयद्यत्र द्वारितं तत्तत्रेयमृश्यमतीचतमेव वनोद्देशमुपा जगमश्रीनिवासः ॥ तस्यां वेलायामुदितमूर्यिष्टमालो व्युरविगुबमाहमरालकः ॥ वयस्यमाध्वर ॥ क्रमेण च क्रमसंयोज्य भित्त्याश्रीवासकोशाकं ॥ जंतु कामः कुवलयं सूर्यस्त्वमिवन्नर्गतः ॥ १॥ अधिन् ॥ सिंदौरे रघुवंकितं च बुद्धेणः स्त्रस्तं च काश्री रञ्जित्वा भास्तकन कोलारे ॥ ऋथिलितं च स्तंकुसंभैरग्नि ॥ किंचानभ्यन्निरिक्षितं तवजगद्द्वये ॥ प्रतापांकुरे ॥ सर्पत्यघनमधुले बुजस्तद्वासां वित्तासेमुहः ॥ ३॥ इतः ॥ किंचित्यश्यतुदेवः ॥ सत्रं कोकुलस्य हस्तमिते दीनं प्रपाजालकं भृगाणाम २५ तनोः कलं बुनिचयं धातुः परं मुदुरां ॥ पर्यकं च वियोगिनीजनतत्तेऽर्गेहर्मायाः सरोजातीं सत्कुरुते करेर्दिनकरः का